

Gedrag ondernemers door grond bij verbeteren dierwelzijn

Het verbeteren van dierenwelzijn vraagt een gedragsverandering van veel verschillende partijen. Veehouders moeten diervriendelijke maatregelen nemen op hun bedrijf, retailers moeten diervriendelijke producten aanbieden en consumenten moeten diervriendelijke producten kopen. De Theory of Planned Behaviour is een veel gebruikt model om gedrag van mensen te doorgronden in allerlei situaties. Behalve inzicht in gedrag geeft het model ook inzicht in mogelijkheden om mensen te ondersteunen bij het veranderen van hun gedrag.

Carolien de Lauwere,
Wageningen-UR, LEI

De Theory of Planned Behaviour – verder TPB te noemen – gaat ervan uit dat de intentie van iemand om een bepaald gedrag te vertonen afhangt van zijn of haar houding ten opzichte van dit gedrag, de mening van anderen over het gedrag en de mate waarin de betrokken persoon het idee heeft controle te hebben over het gedrag. Een veehouder kan bijvoorbeeld de intentie hebben om om te schakelen naar een diervriendelijker huisvestingssysteem omdat hij dierenwelzijn belangrijk vindt en het idee heeft dat het huisvestingssysteem dat hij voor ogen heeft kan bijdragen aan een beter dierenwelzijn. Dit bepaalt zijn posi-

tieve houding ten opzichte van het omschakelen. De beslissing om om te schakelen zal hij doorgaans niet alleen nemen. Zijn intentie om om te schakelen naar een diervriendelijker huisvestingssysteem wordt mede bepaald door andere personen of instanties – bijvoorbeeld zijn partner, buurman, afnemer, dierenarts – en de mate waarin hij bereid is met deze personen/instanties rekening te houden; het kan bijvoorbeeld zijn dat de veehouder wel rekening wil houden met zijn partner of zijn afnemer, maar minder met zijn buurman of dierenarts. Ten slotte wordt de intentie van de veehouder ook beïnvloed door de mate waarin hij denkt controle te hebben over zijn gedrag. Heeft hij bijvoorbeeld voldoende tijd,

geld, ruimte en kennis om om te schakelen naar een diervriendelijker huisvestingssysteem? De TPB werd toegepast in een onderzoek waarin het gedrag van varkenshouders bij het omschakelen naar groepshuisvesting voor dragende zeugen centraal stond. 105 varkenshouders werden geïnterviewd. Van de varkenshouders waren 42 volledig, 32 gedeeltelijk en 31 niet omgeschakeld.

Resultaten onderzoek

Uit het onderzoek blijkt dat de intentie om om te schakelen naar groepshuisvesting bij varkenshouders die nog niet waren omgeschakeld, lager was dan bij varkenshouders die gedeeltelijk of volledig waren omgeschakeld. Ook stonden zij negatiever tegenover het omschakelen. De negatieve houding bleek vooral veroorzaakt te worden doordat de varkenshouders meer zorgen hadden over het dierenwelzijn en over het optreden van staartbijten in groepshuisvesting. Ook dachten ze dat het ten koste van de arbeidsvreugde zou gaan (tabel 1). Varkenshouders die nog niet waren omgeschakeld, hadden in mindere mate dan varkenshouders die gedeeltelijk of volledig waren omgeschakeld het gevoel dat van hen verwacht werd dat ze omschakelden of dat varkenshouders zoals zijzelf of varkenshouders die zij belangrijk vonden al omgeschakeld waren. Ook dachten ze over onvoldoende vakmanschap en over minder kennis van het organiseren van het bouwproces te beschikken. Ten slotte ervoeren ze het omschakelen naar groepshuisvesting als meer risicovol en waren zij er minder van overtuigd dat groepshuisvesting positief zou uitpakken (tabel 1). De positie van de varkenshouders die gedeeltelijk waren omgeschakeld was opvallend. Zij scoorden vergelijkbaar met varkenshouders die volledig waren omgeschakeld wat betreft de zorgen om staartbijten en de mate waarin zij dachten dat omschakelen van hen verwacht werd of dat varkenshouders zoals zijzelf of varkenshouders die belangrijk voor hen waren al waren omgeschakeld. Wat betreft hun vakmanschap, hun kennis over het organiseren van het bouwproces en de door hen ervaren risico's en onzekerheden en kosten en baten, scoorden zij echter vergelijkbaar met varkenshouders die nog niet omgeschakeld

NIET VANZELF-SPREKEND

Het omschakelen naar groepshuisvesting voor dragende zeugen is niet voor iedere varkenshouder even vanzelfsprekend.

Foto: Twan Wiermans

waren. Dit is opmerkelijk, omdat ze toch ervaring met groepshuisvesting moeten hebben na hun gedeeltelijke omschakeling. Mogelijk is groepshuisvesting hen meegevallen voor wat betreft staartbijten en is het hen tegengevallen met betrekking tot hun vakmanschap, hun kennis van het organiseren van het bouwproces en de door hen ervaren risico's en kosten en baten.

Ondersteunen bij omschakeling

De uitkomsten van de TPB geven ook handreikingen voor mogelijkheden om varkenshouders te ondersteunen bij het omschakelen naar groepshuisvesting. Varkenshouders die er niet van overtuigd zijn dat groepshuisvesting goed is voor het dierenwelzijn of die ongerust zijn over het optreden van staartbijten, kunnen bijvoorbeeld in gesprek gaan met collega-varkenshouders die wel zijn omgeschakeld. Ook kunnen ze lezingen bijwonen, in vakbladen of via internet naar informatie zoeken of in gesprek gaan met een adviseur of een dierenarts. Het voordeel van het spreken met collega-varkenshouders is dat dan meteen netwerken van verschillende groepen varkenshouders opengesteld, uitgebreid en verbonden kunnen worden. Dit kan nuttig zijn omdat varkenshouders die nog niet zijn omgeschakeld naar groepshuisvesting in mindere mate vinden dat dit van hen wordt verwacht. Als varkenshouders twijfels hebben over hun vakmanschap of ze hebben moeite met het organiseren van het bouwproces, dan zou een masterclass of cursus kunnen helpen waarin varkenshouders samen met collega's en eventuele begeleiders nadenken over hun bedrijf, het omschakelen naar groepshuisvesting en alles wat daar bijvoorbeeld voor het verkrijgen van vergoedingen bij komt kijken. De juiste manier van

informatievergaring zal echter altijd afhankelijk zijn van het type ondernemer. De ene is gebaat bij kennisuitwisseling met collega's, terwijl de andere zijn informatie liever via internet of uit de vakbladen haalt.

Tabel 1			
Houding van varkenshouders ten aanzien van het omschakelen naar groepshuisvesting voor dragende zeugen (gemiddelde scores) op een 1-7 Likert schaal waarbij 1 = geheel oneens of zeer onwaarschijnlijk en 7 = geheel eens of zeer waarschijnlijk.			
Omgeschakeld naar groepshuisvesting?	Geheel	Gedeeltelijk	Niet
Ik heb/had de intentie om om te schakelen	6,4	5,3	4,2
Ik sta positief tegenover groepshuisvesting	5,0	4,3	2,9
Groepshuisvesting is goed voor dierenwelzijn	4,8	4,2	3,7
Groepshuisvesting leidt tot meer staartbijten	1,4	2,0	4,0
Groepshuisvesting levert meer arbeidsvreugde op	4,4	3,6	3,2
Er wordt van mij verwacht dat ik omschakel naar groepshuisvesting	5,5	5,6	4,8
Veehouders zoals ik zijn al omgeschakeld naar groepshuisvesting	5,8	5,6	4,6
Ik beschik over voldoende vakmanschap om om te schakelen	6,5	5,6	5,8
Ik heb voldoende kennis van het organiseren van het bouwproces om om te schakelen	6,4	5,2	5,5
Omschakelen brengt weinig risico's en onzekerheden met zich mee	4,7	3,7	3,4
Een afweging van de kosten en baten van omschakeling levert een positief beeld op	5,0	3,9	3,2